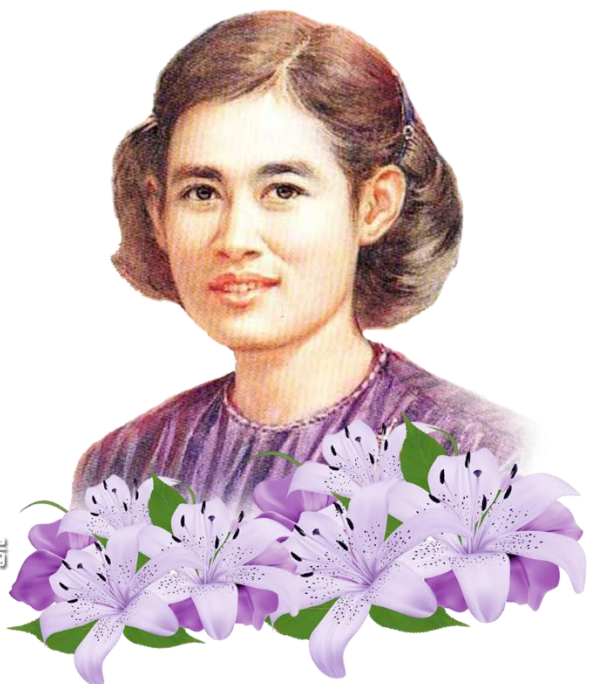

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช

อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

งานสำรวจฐานทรัพยากรท้องถิ่น

(ชื่อหมู่บ้าน ชุมชน แขวง) บ้านสันตติเต่า.....
ตำบล/แขวง บ้านโฮ่ง อำเภอ/เขต บ้านโฮ่ง จังหวัด ลำพูน.....

สนองพระราชดำริโดย...

เทศบาลตำบลบ้านโฮ่ง

อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน

ใบงานที่ ๑

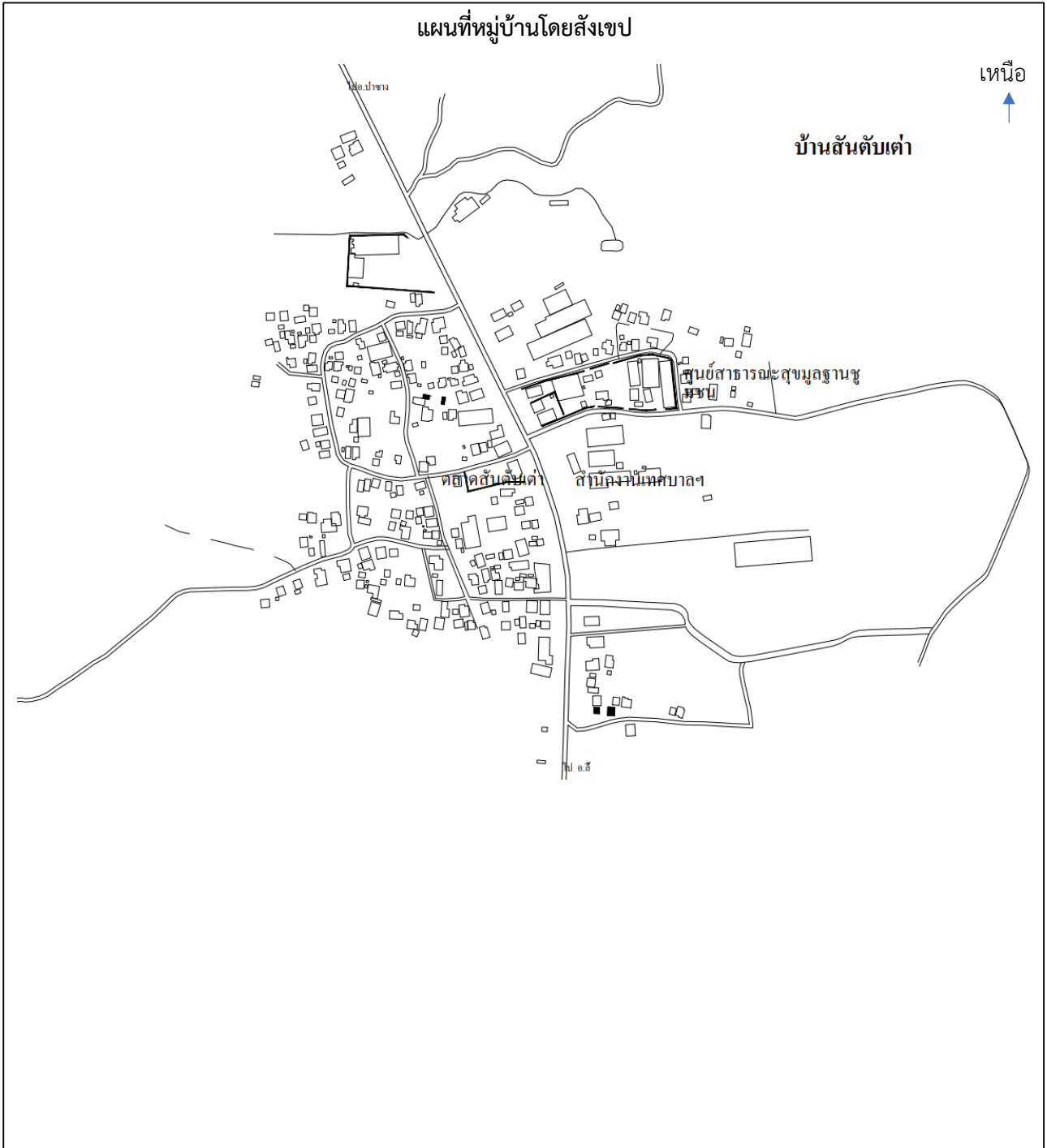
เรื่อง การเก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น

๑. ชื่อหมู่บ้าน ชุมชน (ที่เป็นทางการ) สันต๊ะเต่า ชื่อชุมชนที่ชาวบ้านเรียก สันต๊ะเต่า

๒. ที่ตั้ง หมู่ ๑๗ ซอย ถนน แขวง/ตำบล บ้านโฮ่ง

เขต/อำเภอ บ้านโฮ่ง เทศบาล ตำบลบ้านโฮ่ง จังหวัด ลำพูน

เส้นทางหลวง หมายเลข ๑๐๖ เส้นทางท้องถิ่น -

๓. ข้อมูลทางศาสนา พุทธ วัด ๑ แห่ง เจ้าอาวาส รูป พระ รูป
- อิสลาม มัสยิด แห่ง อิหม่าม คน
- คริสต์ โบสถ์ แห่ง บาทหลวง คน
- อื่นๆ เช่น ศาลเจ้า โรงเจ สถานปฏิบัติธรรม แห่ง

๔. จำนวนประชากร ๒๖๓ ครัวเรือน จำนวนพื้นที่ ๒๐๐ ไร่

จำนวนประชากร	๕๗๕ คน	ชาย	๒๖๗ คน	หญิง	๓๐๘ คน
เด็กเล็ก (แรกเกิด -๑๒ปี)	๕๘ คน	ชาย	๓๓ คน	หญิง	๒๕ คน
วัยรุ่น (๑๒-๑๘ ปี)	๒๑ คน	ชาย	๑๐ คน	หญิง	๑๑ คน
วัยทำงาน (๑๘-๖๐ ปี)	๓๔๕ คน	ชาย	๑๕๑ คน	หญิง	๑๙๔ คน
ผู้สูงอายุ (๖๐ ปีขึ้นไป)	๑๕๑ คน	ชาย	๗๓ คน	หญิง	๗๘ คน

หมายเหตุ : พิมพ์วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๕ ข้อมูลจากรายงาน : นายสมยศ ศรีอรรถิกานันท์

๕. ข้อมูลสถานศึกษาที่เปิดให้บริการ

☒ อนุบาล ๑ แห่ง	☐ ประถมศึกษา แห่ง
☐ มัธยมศึกษาตอนต้น แห่ง	☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. แห่ง
☐ ปวส./อนุปริญญา แห่ง	☐ ปริญญาตรี แห่ง
☐ สูงกว่าปริญญาตรี แห่ง	☒ อื่นๆ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๑ แห่ง

โรงเรียน / สถานศึกษา

ชื่อโรงเรียน / สถานศึกษา โรงเรียนอนุบาลเทศบาลตำบลบ้านโฮ้ง
ผู้อำนวยการโรงเรียน / สถานศึกษา นายเอกรินทร์ ทิยาว
จำนวนครู ๗ คน
จำนวนนักเรียน ๕๕ คน นักเรียนชาย ๒๖ คน นักเรียนหญิง ๒๙ คน

โรงเรียน / สถานศึกษา

ชื่อโรงเรียน / สถานศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลบ้านโฮ้ง
ผู้อำนวยการโรงเรียน / สถานศึกษา นางขวัญทิพย์ วงศ์ษาปัน
จำนวนครู ๓ คน
จำนวนนักเรียน ๒๕ คน นักเรียนชาย ๑๕ คน นักเรียนหญิง ๑๐ คน

(หมายเหตุ : หากมีสถานศึกษามากกว่า ๒ แห่ง สามารถเพิ่มข้อมูลของสถานศึกษาได้ตามจริง)

๖. ข้อมูลบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สถานที่ตั้งของหมู่บ้านสังกัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล อื่นๆ

ผู้บริหาร ชื่อ - สกุล นางศรีรัตน์ เขียวสิงห์ ตำแหน่ง นายกเทศมนตรี

.....

๗. ศูนย์สุขภาพชุมชน / โรงพยาบาล - แห่ง

๘. สถานีตำรวจ - แห่ง

ใบงานที่ ๒

เรื่อง การเก็บข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น

๙. การประกอบอาชีพ

๙.๑ ด้านเกษตรกรรม

พื้นที่ทำนา - ไร่

พื้นที่ทำสวน ๔๕๓.๐๒ ไร่ (๑๓๖ ครัวเรือน)

พืชสวนที่สำคัญ ได้แก่

๑ มะม่วง	จำนวน	๔๑๒.๙๐ ไร่ (๙๘ ครัวเรือน)
- มะม่วงเขียวมรกต (ทองคำ)	จำนวน	๒๔๙.๑๗ ไร่ (๗๐ ครัวเรือน)
- มะม่วงมหาชนก	จำนวน	๑๐๔.๒๐ ไร่ (๒๗ ครัวเรือน)
- มะม่วงอาร์ฮูทู	จำนวน	๐.๖๘ ไร่ (๑ ครัวเรือน)
- มะม่วงมันศรีวิชัย	จำนวน	๒๑.๐๒ ไร่ (๓ ครัวเรือน)
- มะม่วงพันธุ์จินหวง	จำนวน	๑๖.๔๙ ไร่ (๑๐ ครัวเรือน)
- มะม่วงพันธุ์อื่นๆ	จำนวน	๒๑.๓๔ ไร่ (๕ ครัวเรือน)
๒ ลำไย	จำนวน	๓๖.๐๔ ไร่ (๑๗ ครัวเรือน)
- ลำไยพันธุ์อีดอ	จำนวน	๓๖.๐๔ ไร่ (๑๗ ครัวเรือน)
- ลำไยพันธุ์อื่นๆ	จำนวน	- ไร่
๓ พืชผัก	จำนวน	๔.๐๘ ไร่ (๓ ครัวเรือน)

พื้นที่ทำไร่ - ไร่

บันทึกข้อมูลโดยหน่วยงาน : สำนักงานเกษตรอำเภอ

ปลุสสัตว์

จำนวนสัตว์ในพื้นที่โดยรวม

โคเนื้อ	๑๓ ตัว	โกพื้นเมือง	๑,๐๐๔ ตัว	โกเนื้อ	- ตัว
เป็ด	- ตัว	โกไข่	๕ ตัว	อื่นๆ	- ตัว

บันทึกข้อมูลโดยหน่วยงาน : สำนักงานปลุสสัตว์อำเภอ

ประมง

แหล่งน้ำสาธารณะเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ	-	แห่ง	พื้นที่	-	ไร่
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเอกชน	-	แห่ง	พื้นที่	-	ไร่
ทำเทียบเรือ/สะพานปลา จำนวน	-	แห่ง			
ผลผลิตสัตว์น้ำจากการเพาะเลี้ยง	-	ตัน/ปี			
ผลผลิตสัตว์น้ำจากแหล่งน้ำสาธารณะ	-	ตัน/ปี			
อื่นๆ	-				

ใบงานที่ ๒

เรื่อง การเก็บข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น

๙. การประกอบอาชีพ

๙.๑ ด้านเกษตรกรรม

พื้นที่ทำนาไร่ครัวเรือน

พื้นที่ทำสวนไร่ครัวเรือน

พืชสวนที่สำคัญ ได้แก่

๑ มะม่วงจำนวน๓๘๙.๒๓ ไร่ (๙๘ ครัวเรือน)

๒ ลำไยพันธุ์อีดอจำนวน๓๖.๐๔ ไร่ (๑๗ ครัวเรือน)

๓จำนวนไร่

๔จำนวนไร่

พื้นที่ทำไร่ไร่ครัวเรือน

พืชสวนที่สำคัญ ได้แก่

๑จำนวนไร่

๒จำนวนไร่

๓จำนวนไร่

๔จำนวนไร่

๙.๒ ด้านอุตสาหกรรม

จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ - แห่ง
(มีคนงานตั้งแต่ ๒๐๐ คนขึ้นไป หรือมีทรัพย์สินเกินกว่า ๕๐ ล้านบาทขึ้นไป)

กิจการอุตสาหกรรม เกี่ยวกับ

๑

๒

จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง - แห่ง
(มีคนงานตั้งแต่ ๑๐-๔๙ คน หรือมีทรัพย์สินตั้งแต่ ๑๐-๕๐ ล้านบาท)

กิจการอุตสาหกรรม เกี่ยวกับ

๑

๒

จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง - แห่ง
(มีคนงานต่ำกว่า ๑๐ คน หรือมีทรัพย์สินตั้งแต่ ๑๐ ล้านบาท)

กิจการอุตสาหกรรม เกี่ยวกับ

๑

๒

๑๐. การพาณิชย์

ธนาคาร	-	แห่ง	สถานีบริการน้ำมัน	-	แห่ง
บริษัท	๕	แห่ง	ศูนย์การค้า/ห้างสรรพสินค้า	-	แห่ง
ห้างหุ้นส่วนจำกัด	-	แห่ง	ตลาดสด	-	แห่ง
ร้านค้าต่างๆ	๕	แห่ง	โรงฆ่าสัตว์	-	แห่ง
อื่นๆ	๒	แห่ง	โรงสีข้าว	-	แห่ง

๑๑. สถานบริการ

โรงแรม	-	แห่ง
ร้านอาหาร	๖	แห่ง
โรงภาพยนตร์	-	แห่ง
สถานีขนส่ง	-	แห่ง
อื่นๆ	-	แห่ง

บันทึกข้อมูลโดยหน่วยงาน : กองคลัง เทศบาลตำบลบ้านไธสง

๑๐. การพาณิชย์

ธนาคาร - แห่ง

บริษัท ๕ แห่ง

๑. บริษัทกิตติยางยนต์ จำกัด
๒. บริษัทชอยท์ มินิสโตร์ จำกัด สาขาอันดับเต่า
๓. บริษัท ศรีสวัสดิ์พาวเวอร์ ๒๐๑๔ จำกัด
๔. บริษัทเอ็มเอ็น ออโต้ทิม (ประเทศไทย) จำกัด
๕. บริษัทแม็กซิส อินเตอร์ เนชั่นแนล (ประเทศไทย) จำกัด

ห้างหุ้นส่วนจำกัด - แห่ง

ร้านค้าต่างๆ ๕ แห่ง

๑. วิลาวลัย
๒. ร้านปุ่จำหน่ายน้ำแข็ง
๓. กิตติยางยนต์
๔. เอสวินมอเตอร์
๕. ซ่อมคอม โน้ตบุ๊ก

อื่นๆ ๒ แห่ง

ช่างเสริมสวย คลินิก

๑. เสริมสวยเอ๋
๑. คลินิกพยาบาลและพดุงครรภ์

สถานบริการน้ำมัน - แห่ง

ศูนย์การค้า/ห้างสรรพสินค้า - แห่ง

ตลาดสด - แห่ง

โรงสีข้าว - แห่ง

๑๑. สถานบริการ

โรงแรม - แห่ง

ร้านอาหาร ๖ แห่ง

๑. ผัดไทยกุ้งสด

๒. ก๋วยเตี๋ยวแม่มาลัย

๓. นู๋ข้าวหนึ่ง

๔. แก้มทอง

๕. วาวา ส้มตำ

๖. กาแฟน้ำปั่น

โรงภาพยนตร์ - แห่ง

สถานีขนส่ง - แห่ง

อื่นๆ - แห่ง

ใบงานที่ ๓

เรื่อง การเก็บข้อมูลด้านกายภาพในท้องถิ่น

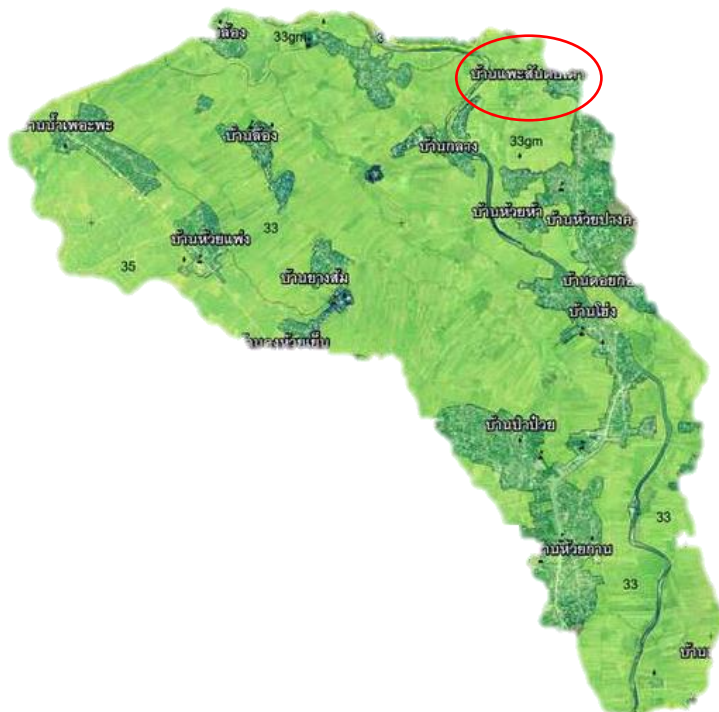
๑๒.สภาพภูมิประเทศ เช่น ที่ราบ ลาดเอียง เนิน ภูเขา ลุ่ม แอ่ง **สังคมพิซ** เช่น ป่าชายหาด ป่าชายเลน ป่าพรุ

หมู่บ้านสันตติบเต่า ตั้งอยู่ในพื้นที่ลาดเอียงติดป่าเขาทางทิศตะวันออก ลาดลงสู่พื้นที่ต่ำลุ่มลำน้ำลี้ที่ไหลผ่านหมู่บ้านทางทิศตะวันตก ขณะเดียวกันก็มี มีลำห้วยไหลผ่านกลางหมู่บ้าน ทำให้มีที่ราบพอเป็นที่ทำกินและอาศัย โดยมีเนื้อที่ ทั้งหมดประมาณ ๒๐๐ ไร่ แบ่งเป็นที่อยู่อาศัยประมาณ ๙๔ ไร่ พื้นที่การทำเกษตร ๑๐๖ ไร่ และมีพื้นที่ป่าชุมชน ที่ชาวบ้านหาของป่าตามฤดูกาล มีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๖ ถนนพหลโยธิน ตัดผ่านยาวประมาณ ๒ กิโลเมตร มีแม่น้ำลี้ไหลผ่านด้านทิศตะวันตก ห่างจากอำเภอบ้านโฮ่ง ไปทางทิศเหนือ ประมาณ ๑ กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดลำพูนไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ๔๐ กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกัน ดังนี้

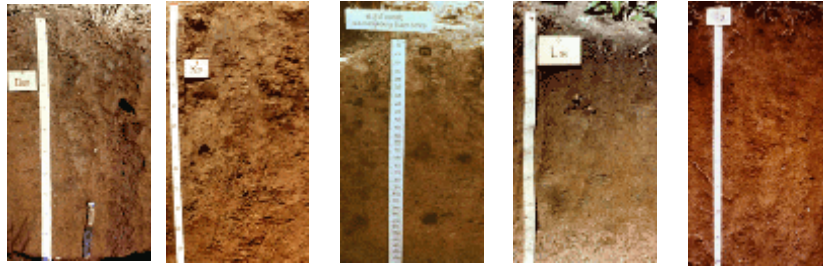
ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ต.เหล่ายาว อ.บ้านโฮ่ง จ.ลำพูน
ทิศใต้	ติดต่อกับ	บ้านห้วยห้า หมู่ที่ ๗ ต.บ้านโฮ่ง อ.บ้านโฮ่ง จ.ลำพูน
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ต.นครเจดีย์ อ.ป่าซาง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	บ้านม่วงโตน ต.เหล่ายาว อ.บ้านโฮ่ง จ.ลำพูน

๑๓.ลักษณะดิน

ชุดดิน กลุ่มชุดดินที่ ๓๓

ลักษณะกลุ่มชุดดินที่ ๓๓

ลักษณะเด่น กลุ่มดินทรายแป้งละเอียดหรือดินร่วนละเอียดลึกมากที่เกิดจากตะกอนแม่น้ำหรือตะกอนน้ำพา รูปพืด ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงปานกลาง การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

สมบัติของดิน เป็นกลุ่มชุดดินที่มีวัตถุต้นกำเนิดดินเป็นพวกตะกอนลำน้ำ พบบนสันดินริมน้ำเก่า เนินตะกอนรูปพืด หรือที่ราบตะกอนน้ำพา พบบริเวณพื้นที่ตอนที่มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาด เป็นดินลึกมาก การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง เนื้อดินเป็นพวกดินทรายแป้งหรือดินร่วนละเอียด สีดินเป็น สีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนแดง บางแห่งในดินล่างลึกๆ มีจุดประสีเทาและสีน้ำตาล อาจมีแร่ไมกาหรือก้อนปูนปะปนอยู่ด้วย ดินชั้นบนมักมีปฏิกริยาเป็นกรดปานกลางถึงปานกลาง ส่วนชั้นดินล่าง ถ้ามีก้อนปูนปะปน มีปฏิกริยาเป็นกลางถึงเป็นด่างจัด มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๗.๐-๘.๕

	อินทรีย์วัตถุ (เปอร์เซ็นต์)	ฟอสฟอรัส (ส่วนต่อล้านส่วน)	โพแทสเซียม (ส่วนต่อล้านส่วน)	ความเป็นกรดเป็นด่าง (pH)
ดินบน	๒.๖	๙๘.๗	๒๗๒.๘	๖.๐-๗.๐
ดินล่าง	๑.๙	๔๓.๑	๑๙๕.๔	๗.๐-๘.๕

*เปอร์เซ็นต์ค่าไนโตรเจน มีค่าเท่ากับ เปอร์เซ็นต์อินทรีย์วัตถุ x ๐.๐๕

ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ ปานกลาง

การใช้ประโยชน์ ใช้ปลูกพืชไร่ต่างๆ เช่น ข้าวโพด อ้อย ฝ้าย ยาสูบ ถั่วต่างๆ และสับปะรด บางแห่งใช้ปลูกไม้ผลหรือเป็นที่อยู่อาศัย

ปัญหา ดินกลุ่มนี้ ไม่ค่อยมีปัญหาในการใช้ประโยชน์ แต่อาจขาดแคลนน้ำในระยะที่ฝนทิ้งชวงนาน บางพื้นที่อาจพบชั้นดานแข็งที่เกิดจากการเกษตรกรรม

แนวทางการจัดการดินเพื่อการเพาะปลูก

ปลูกพืชไร่ หรือพืชผัก ไถพรวนขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสม จัดระบบการปลูกพืชหมุนเวียนให้มีการปลูกพืชบำรุงดินอยู่ด้วย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานเมล็ดถั่วพรี ๘-๑๐ กก./ไร่ เมล็ดถั่วพุ่ม ๖-๘ กก./ไร่ หรือปอเทือง ๔-๖ กก./ไร่ ไถกลบระยะออกดอก ปล่อยให้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับปุ๋ยเคมี หรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีวัสดุคลุมดิน หรือทำแนวรั้วหญ้าแฝก มีการใช้ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก เพื่อรักษาความสามารถในการผลิตของดินไว้ไม่ให้เสื่อมโทรมลงพัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ปลูกไม้ผล ขุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๐-๓๕ กก./หลุม มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชคลุมดิน ปลูกพืชแซม ทำแนวรั้วหรือฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น ในช่วงเจริญเติบโต

แหล่งอ้างอิง กรมพัฒนาที่ดินกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

http://oss101.ldd.go.th/web_thaisoilinf/62_soilgroup/62sg_desc/desc_33.html

๑๔. แหล่งน้ำ

แหล่งน้ำธรรมชาติ (จำนวน ความกว้าง ความยาว ปริมาณน้ำ มีน้ำตลอดปี หรือเป็นฤดูกาล)

คลอง ชื่อ ลำเหมืองก้นงอ
ขนาด ความกว้าง ๐.๐๐๓ กิโลเมตร ความยาว ๑.๒๒๗ กิโลเมตร
 มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

แม่น้ำ ชื่อ แม่น้ำลี้
ขนาด ความกว้าง ๐.๐๓๐ กิโลเมตร ความยาว กิโลเมตร
 มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

แหล่งน้ำชลประทาน (จำนวน ความกว้าง ความยาว ปริมาณน้ำ มีน้ำตลอดปี หรือเป็นฤดูกาล)

ฝาย ชื่อ
ขนาด ความกว้าง กิโลเมตร ความยาว กิโลเมตร
 มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

คลองชลประทาน ชื่อ
ขนาด ความกว้าง กิโลเมตร ความยาว กิโลเมตร
 มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

เขื่อน ชื่อ
ขนาด ความกว้าง กิโลเมตร ความยาว กิโลเมตร
 มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

อ่างเก็บน้ำ ชื่อ
ขนาด ความกว้าง กิโลเมตร ความยาว กิโลเมตร
 มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

ใบงานที่ ๔

เรื่อง การเก็บข้อมูลประวัติหมู่บ้าน ชุมชน วิถีชุมชน

๑๘. ข้อมูลประวัติหมู่บ้าน ชุมชน แขวง

๑. ชื่อบ้าน สันตบเต่า เป็นชื่อที่ผสมกันระหว่างคำสองคำ คือคำว่าสัน และคำว่าตบเต่า

“สัน” เป็นลักษณะนาม ที่หมายถึง เนินดิน หรือดินดอนที่มีความสูงมากกว่าบริเวณอื่น หรือที่ดอนหัวไร่ ปลายนาบางแห่ง มีลักษณะแคบ ยาว คล้ายพนักก้นน้ำค้าง บางแห่งเป็นเนินกว้างบ้างจะมีต้นไม้ใหญ่ หรือไม้ยืนต้น ตั้งอยู่เป็นที่พักหลบแดด ขณะทำงานในไร่นา บางครั้งบนสันดังกล่าวก็จะปลูกพืชสวนเช่นพริก มะเขือ ถั่วฝักยาว แตงกวา หรือยาสูบ หากกั้นระหว่างภูเขาเรียกสันปันน้ำ

“ตบเต่า” เป็นพืชยืนต้นมีอยู่ ๒ ชนิด

๑. ชนิดแรกเป็นพุ่มคล้ายดอกมะลิ มีผลคล้ายผลมะขามเทศ

๒. ชนิดที่สองลำต้นใหญ่มีลักษณะเป็นไม้ใหญ่ มีผลเป็นเกลียวขด สีเหลืองอมน้ำตาล สามารถนำมารับประทานได้

๒. ประวัติชุมชน บ้านสันตบเต่า แยกการปกครองมาจากบ้านห้วยห้าโดยเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๐ มีครอบครัวแรกๆ ที่ย้ายเข้ามาสร้างที่อยู่อาศัยในพื้นที่ป่าแห่งนี้ คือครอบครัวของพ่อหลวงแก้ว แม่หลวงทา วรรณใหม่ และต่อมาก็ได้ มีชาวบ้านย้ายตามมาทำกินในพื้นที่นี้เพิ่มขึ้น ทำให้มีการพัฒนาพื้นที่ป่าแห่งนี้ให้เป็นหมู่บ้านใหม่ จนต่อมาได้รับการยกฐานะให้เป็นหมู่บ้านสันตบเต่า หมู่ที่ ๑๗ ตำบลบ้านโอง อำเภอบ้านโอง จังหวัดลำพูน ตามลักษณะเด่นพื้นที่ของหมู่บ้านที่มีต้นตบเต่าเป็นจำนวนมาก ในบริเวณที่สันดอนหัวไร่ปลายนา จึงตั้งชื่อหมู่บ้านนี้ว่า “หมู่บ้านสันตบเต่า”

๑๙. ข้อมูลวิถีชีวิตของหมู่บ้าน ชุมชน แขวง

ด้วยอาศัยอยู่ใกล้ลำน้ำแม่ลี และบรรพบุรุษเคยดำรงชีวิตที่อาศัยธรรมชาติทำการเกษตรมาก่อน การทำมาหากินโดยทั่วไปประชากรส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมร้อยละ ๖๕ ผลผลิตทางการเกษตรที่ทำรายได้หลักได้แก่หอม กระเทียม ลำไย มะม่วง พืชผักต่าง ๆ รองลงมาเป็นอาชีพรับจ้างทั่วไปร้อยละ ๒๐ ประกอบธุรกิจส่วนตัวค้าขาย อุตสาหกรรมในครัวเรือนร้อยละ ๑๐ อุตสาหกรรมในครัวเรือนที่สำคัญคือ การตีเหล็ก และอาชีพรับราชการร้อยละ ๕ เรียงมาตามลำดับ

ถึงแม้จะย้ายมาอยู่ที่สันตติ์แต่เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๐ ดูเหมือนว่าจะไม่นาน แต่ก็มีมรดกทางวัฒนธรรมติดตัวมาจากหมู่บ้านห้วยห้างเดิมมาไม่น้อยทั้งในด้านภูมิปัญญาและองค์ความรู้ดังจะเห็นจากการสร้างงานฝีมือมีผู้สูงอายุที่ส่วนใหญ่มีทักษะเชิงช่างภายใต้วิถีเกษตรกรรมเช่นช่างไม้ในการทำแอก ไถ และช่างสร้างบ้านเรือน (สะพาน) ช่างตีเหล็ก และยังสามารถจักสานภาชนะเครื่องใช้ที่เกี่ยวข้องการดำเนินชีวิตในไร่นา เช่น กระบุง ตะกร้า และจักสานภาชนะเครื่องใช้ที่เกี่ยวข้องการดำเนินชีวิตไร่นา เช่น กระบุง ตะกร้า และจักสานภายในบ้านหลายประเภท รวมทั้งการทอผ้าพื้นเมืองและการตัดเย็บเสื้อผ้าในชุมชนยังคงมีและสืบทอด ความรู้ในการรักษาโรคและการป้องกันสุขภาพมีองค์ความรู้เกี่ยวกับสมุนไพร แพทย์ในด้านศิลปะ

ชุมชนมีศิลปินและผู้รู้ในการแสดงและการละเล่นพื้นบ้านเช่นช่างซอ ซ่างปี ซ่างพ็อน ซึ่งเป็นศิลปินขับลำบำซอ ซ่างปี ซ่างพ็อน ซึ่งเป็นศิลปินขับลำรำบำซอ ค่าวจ้อย มักจะใช้แสดงเมื่อมีงานมงคลเช่นขึ้นบ้านใหม่ งานปอยน้อย (บรรพชาสามเณร) งานปอยหลวง (งานฉลองของหมู่บ้าน งานปอยข้าวสังข์ (งานทำบุญหาคนตาย) ดนตรีพื้นเมืองสะล้อซึง ปัจจุบันช่างซอเหลือน้อยลง คงเหลือแต่ดนตรี สะล้อ ซึง ที่ยังคงสืบสานให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ได้ดำเนินงานต่อ การแสดงศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการฟ้อนเล็บของกลุ่มหนุ่มสาวๆ เพื่อไว้นำหน้าคร่ำทานของหัววัดในงานปอยก็ยังคงมีอยู่เป็นการฟ้อนรำประจำหมู่บ้าน

ลักษณะประชากร

หมู่บ้านสันตติ์แต่่าทั้งหมดมี ๒๓๔ ครัวเรือน ส่วนใหญ่เป็นคนท้องถิ่นล้านนาโดยเป็นกลุ่มคนไตยงที่ใช้ภาษายอง เป็นคนพื้นเมืองล้านนา (ไตโยน - ยวน - คนเมือง) การปกครองยังคงเป็นหมู่บ้านที่มีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำแบ่งการบริหารการพัฒนาพื้นที่เป็น ๒ ลักษณะ โดยมีองค์กรส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบ คือ เทศบาลตำบลบ้านโฮ้ง และ องค์การบริหารส่วนตำบล เวียงกานต์ มีสมาชิกเทศบาล ๑ คน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ๒ คน

อาชีพของคนในหมู่บ้านสันตติ์แต่่า ในฤดูกาลต่าง ๆ		
เดือน ๓ เหนือ (ธ.ค. - ม.ค.) ปลูกหอมแดง ปลูกกระเทียม ปลูกผักเพื่อจำหน่าย	เดือน ๔ เหนือ (ม.ค. - ก.พ.) เก็บดอกหอม ปลูกผักเพื่อจำหน่าย	เดือน ๕ เหนือ (ก.พ. - มี.ค.) ถอนหอม และกระเทียม ปลูกผักเก็บผักหวานจากภูเขา
เดือน ๖ เหนือ (มี.ค. - เม.ย.) ถอนหอม และกระเทียม ปลูกผัก	เดือน ๗ เหนือ (เม.ย. - พ.ค.) รับจ้างพื้นหน้าดินแปลงหอมหรือกระเทียม	เดือน ๘ เหนือ (พ.ค. - มิ.ย.) ปลูกหอมแดง ปลูกผักเพื่อจำหน่ายและขยายพันธุ์ ขึ้นเขาเพื่อเก็บเห็ดถอบและของป่าต่างๆ
เดือน ๙ เหนือ (มิ.ย. - ก.ค.) ปลูกหอมแดง ปลูกผักและหาของป่า	เดือน ๑๐ เหนือ (ก.ค.- ส.ค.) ถอนหอม และกระเทียม ปลูกผัก	เดือน ๑๑ เหนือ (ส.ค. - ก.ย.) หว่านกล้า ปลูกข้าวในนา ปลูกหอมแดง และปลูกผัก
เดือน ๑๒ เหนือ (ก.ย. - ต.ค.) ปลูกผักกาด คะน้า เก็บเห็ด	เดือน ยี่ เหนือ (ต.ค. - พ.ย.) เกี่ยวข้าว ฟาดข้าว ปลูกผัก	เดือน เกียง เหนือ (พ.ย. - ธ.ค.) เด็ดดอกหอม จักตอก เพื่อใช้ในการเกษตร

ทะเบียนพรรณไม้ในชุมชน

(ชื่อหมู่บ้าน ชุมชน แขวง) บ้านสันตติบเต่า

ตำบล/แขวง บ้านโฮ่ง อำเภอ/เขต บ้านโฮ่ง จังหวัด ลำพูน

การสำรวจครั้งที่ ๑ /๒๕๖๕

ทะเบียนพรรณไม้ในชุมชน

(ชื่อหมู่บ้าน ชุมชน แขวง) บ้านสันตติเต่า ตำบล/แขวง บ้านโฮ่อง อำเภอ/เขต บ้านโฮ่อง จังหวัด ลำพูน

รหัสพรรณไม้	ชื่อพื้นเมือง (ชื่อที่ท้องถิ่น นั้นเรียก)	ลักษณะ วิสัย	ลักษณะเด่นของพืช	ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	บริเวณที่พบ	หมายเหตุ
		(เช่น ไม้ต้น ไม้พุ่ม ไม้ เลื้อย ไม้รอ เลื้อย ฯลฯ)	(เช่น สี กลิ่น ยาง มี หนาม ฯลฯ)	(เช่น เป็นอาหาร ยารักษาโรค เครื่องมือเครื่องใช้ ฯลฯ)		
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๑๗- ๐๐๑	ลำไย พันธุ์ อีตอ	ไม้ผล	ผลกลมสีน้ำตาลมีรส หวาน	นิยมนำผลสุกมารับประทาน	๑๒๐ ม.๑๗ ต.บ้าน โฮ่อง อ.บ้านโฮ่อง จ. ลำพูน	
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๑๗- ๐๐๒/๑	มะม่วง พันธุ์ มหาชนก	ไม้ผล	พันธุ์มหาชนก รสชาติ เปรี้ยว	รับประทานและจำหน่าย	๕๕ ม.๑๗ ต.บ้านโฮ่อง อ.บ้านโฮ่อง จ.ลำพูน	
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๑๗- ๐๐๒/๒	มะม่วง พันธุ์ มหาชนก	ไม้ผล	ผลยาวรีดิบมีรสเปรี้ยว ผลสุกมีรสหวานมีกลิ่น เฉพาะตัว	นิยมนำผลสุกมารับประทาน	๕๓ ม.๑๗ ต.บ้านโฮ่อง อ.บ้านโฮ่อง จ.ลำพูน	
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๑๗- ๐๐๓	มะม่วง พันธุ์ หงส์จินหวง	ไม้ผล	มีลำต้นสูงใหญ่มีใบสี เขียวเรียวยาวปลาย แหลมมีผลสีเขียวใหญ่มี กลิ่นเฉพาะตัว	นำผลมารับประทาน จำหน่าย	๒๐ ม.๑๗ ต.บ้านโฮ่อง อ.บ้านโฮ่อง จ.ลำพูน	
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๑๗- ๐๐๔	มะม่วง พันธุ์ เขียวมรกต	ไม้ผล	ผล รูปกลมรี ผลอ้วน ใหญ่ เมล็ดลีบ เนื้อเยอะ ผลดิบ มีรสชาติมันปน เปรี้ยว เมื่อผลสุกผิวผล	นิยมนำมารับประทาน	๑๒๕ ม.๑๗ ต.บ้าน โฮ่อง อ.บ้านโฮ่อง จ. ลำพูน	

			จะเป็นสีเขียวปนเหลือง เล็กน้อยทำให้ดูคล้ำๆ หรือดำๆ			
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๑๗- ๐๐๕	กาแฟอารา บิก้า	ไม้ผล	ใบรีปลายแหลมมันเงา ผลสุกมีสีแดงรสหวาน	นำเมล็ดมาคั่วเป็นเครื่องดื่ม	๑๘๔ ม.๑๗ ต.บ้าน โฮ้ง อ.บ้านโฮ้ง จ. ลำพูน	
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๑๗- ๐๐๖	อินทผลัม	ไม้ผล	เป็นผลทรงกลมรี ออกเป็นช่อ มีความยาว ประมาณ ๒-๔ เซนติเมตร มีรสหวานฉ่ำ สามารถรับประทานได้ ทั้งผลดิบและผลสุก โดย ผลอินทผลัมสดจะมีสี เหลืองไปจนถึงสีส้ม และ เมื่อแก่จัดผลจะ เปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลถึง น้ำตาลเข้ม	นิยมนำผลมารับประทาน	๗๑ ม.๑๗ ต.บ้านโฮ้ง อ.บ้านโฮ้ง จ.ลำพูน	
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๑๗- ๐๐๗/๑	มะขาม	ไม้ผล	ลำต้นสูงใหญ่มีใบเล็กๆ กลมเป็นแผงเหมือนปีก นกมีผลสีน้ำตาลมี รสชาติเปรี้ยว	นำผลมาประกอบทำอาหาร	๑๐๕ ม.๑๗ ต.บ้าน โฮ้ง อ.บ้านโฮ้ง จ. ลำพูน	
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๑๗- ๐๐๗/๒	มะขาม	ไม้ผล	ลำต้นสูงใหญ่มีใบเล็กๆ กลมเรียงกันมีผลสี น้ำตาล	ใช้ผลมาประกอบอาหาร	๒๑ ม.๑๗ ต.บ้านโฮ้ง อ.บ้านโฮ้ง จ.ลำพูน	

๘-๕๕๑๐๓๐๑-๑๗-๐๐๘/๑	มะหลอด	ไม้ผล	ใบมีเทาเงินผลสุกมีสีส้มแดง	นิยมนำผลมารับประทาน	๕/๑ ม.๑๗ ต.บ้านโฮ่อง อ.บ้านโฮ่อง จ.ลำพูน	
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๑๗-๐๐๘/๒	มะหลอด	ไม้ผล	ใบข้างบนสีเขียวข้างล่างสีเทา ผลสุกสีแดงรสชาติเปรี้ยว	ใช้รับประทานผล	๑๐๙ ม.๑๗ ต.บ้านโฮ่อง อ.บ้านโฮ่อง จ.ลำพูน	
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๑๗-๐๐๙	มะเฟือง	ไม้ผล	ใบโค้งมนรูปไข่ ผลสุกมีรสชาติหวานอมเปรี้ยว	ใช้รับประทานผลและยอด	๒๘/๑ ม.๑๗ ต.บ้านโฮ่อง อ.บ้านโฮ่อง จ.ลำพูน	
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๑๗-๐๑๐	มะเฒ่า	ไม้ผล	ใบมะเฒ่า มีสีเขียวสด ผิวใบเรียบเป็นมันทั้งสองด้าน ใบออกหนาแน่นเป็นร่มเงาได้เป็นอย่างดี ดอกมะเฒ่า ดอกมีขนาดเล็กสีขาวอมเหลือง ผลเป็นทรงกลม ผลมีขนาดเล็กและเป็นพวง ผลดิบมีสีเขียวอ่อนหรือสีเขียวเข้ม มีรสเปรี้ยว แต่เมื่อสุกแล้วจะเปลี่ยนเป็นสีแดงและม่วงดำ	นิยมนำยอดอ่อนมาประกอบอาหาร ผลสุกสามารถทานได้	๑๐๘ ม.๑๗ ต.บ้านโฮ่อง อ.บ้านโฮ่อง จ.ลำพูน	
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๑๗-๐๑๑	มะนาว	ไม้ผล	ลำต้นมีหนามใบกลมสีเขียวมีผลสีเขียวรสชาติเปรี้ยว	นำผลผลิตมาจำหน่ายและประกอบทำอาหาร	๕๗ ม.๑๗ ต.บ้านโฮ่อง อ.บ้านโฮ่อง จ.ลำพูน	

๘-๕๕๑๐๓๐๑-๑๗-๐๑๒	บอนกระดาดดำ	ไม้ประดับ	ใบใหญ่รูปหัวใจ มีหยัก ก้านใบสีม่วงแดง	ใช้ประดับตกแต่ง	๒๕ ม.๑๗ ต.บ้านโฮ้ง อ.บ้านโฮ้ง จ.ลำพูน	
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๑๗-๐๑๓	ส้มป่อย	ผักพื้นเมือง	ลำต้นมีหนามยอดมีรสเปรี้ยว	นำยอดมาประกอบอาหารในการดับคาวและเพิ่มรสชาติเปรี้ยว	๘๒ ม.๑๗ ต.บ้านโฮ้ง อ.บ้านโฮ้ง จ.ลำพูน	
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๑๗-๐๑๔	ต้นพญาสัตบรรณ / ตีนเป็ด	ผักพื้นเมือง	ลำต้นเป็นเถาใบเรียวยาว ปลายแหลม	นิยมนำมาเป็นผักแนม	๒๑๖/๑ ม.๑๗ ต.บ้านโฮ้ง อ.บ้านโฮ้ง จ.ลำพูน	
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๑๗-๐๑๕/๑	ผักหวาน	ผักพื้นเมือง	ใบมีรสหวาน	นิยมนำยอดอ่อนมาประกอบอาหาร	๗๙ ม.๑๗ ต.บ้านโฮ้ง อ.บ้านโฮ้ง จ.ลำพูน	
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๑๗-๐๑๕/๒	ผักหวาน	ผักพื้นเมือง	ใบสีเขียวเล็กๆมีรสชาติหวาน	นำยอดมาประกอบทำอาหาร	๙ ม.๑๗ ต.บ้านโฮ้ง อ.บ้านโฮ้ง จ.ลำพูน	
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๑๗-๐๑๖	เซียงดา	ผักพื้นเมือง	ใบรีปลายแหลม	นิยมนำยอดอ่อนมาประกอบอาหาร	๘๖ ม.๑๗ ต.บ้านโฮ้ง อ.บ้านโฮ้ง จ.ลำพูน	
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๑๗-๐๑๗	ลูกยอ	ผักพื้นเมือง	ใบใหญ่มันเงา ผลมีกลิ่นเฉพาะตัวผิวขรุขระ	นิยมนำใบอ่อนมารับประทาน	๒๐๗ ม.๑๗ ต.บ้านโฮ้ง อ.บ้านโฮ้ง จ.ลำพูน	
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๑๗-๐๑๘	มะขามป้อม	ผักพื้นเมือง	มะขามป้อมเป็นไม้ยืนต้น ขนาด ผิวค่อนข้างเรียบ เปลือกในสีชมพูสด เรือนยอดแผ่กระจาย รูปทรงกลม ปลายกิ่งมักโค้งลง พุ่มใบโปร่ง เนื้อไม้สีแดงอมน้ำตาล	มะขามป้อมเป็นยาแก้ไอ	๑๐๑ ม.๑๗ ต.บ้านโฮ้ง อ.บ้านโฮ้ง จ.ลำพูน	

๘-๕๕๑๐๓๐๑-๐๗-๐๑๙	โกฐทั้งเก้า	ผักพื้นเมือง	ใบเป็นผอยมีกลิ่นเฉพาะตัว	เป็นเครื่องแกม	๑๐๑ ม.๑๗ ต.บ้านโฮ้ง อ.บ้านโฮ้ง จ.ลำพูน	
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๐๗-๐๒๐	จุ่มจาลิง	ผักพื้นเมือง	จุ่มจาลิงเป็นไม้เถาเลื้อย เกาะไม้อื่น ลำต้นขรุขระ เป็นปุ่มปม มีรากอากาศ คล้ายเชือกเส้นเล็กๆ ห้อยลงมาเป็นสาย รสขมจัด ใบเดี่ยวเรียงสลับ รูปหัวใจ	รักษาแผลและต้มทานเป็นสมุนไพร	๑๐๑ ม.๑๗ ต.บ้านโฮ้ง อ.บ้านโฮ้ง จ.ลำพูน	
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๐๗-๐๒๑	มะรุ้ม	ผักพื้นเมือง	เป็นไม้ยืนต้น ขนาดกลาง ลำต้นมีความสูงประมาณ ๑๕ - ๒๐ เมตร ผลเป็นฝักยาว เปลือกสีเขียวมีส่วนคอดและส่วนมน	นิยมนำฝัก/ยอดมารับประทาน	๒๔/๑ ม.๑๗ ต.บ้านโฮ้ง อ.บ้านโฮ้ง จ.ลำพูน	
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๐๗-๐๒๒	ดอกแคขาว	ผักพื้นเมือง	ดอกเป็นรูปแตรสีขาว ใบเป็นรูปไข่	ดอกใช้ประกอบการทำอาหาร	๑๗๙ ม.๑๗ ต.บ้านโฮ้ง อ.บ้านโฮ้ง จ.ลำพูน	
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๐๗-๐๒๓	รางจืด	พืชสมุนไพร	ใบคล้ายรูปหัวใจหรือเป็นรูปไข่ โคนใบมนเว้า ปลายใบเรียวแหลม	รับประทานเป็นยาแก้ร้อนในแก้กระหายน้ำ	๑๗๓ ม.๑๗ ต.บ้านโฮ้ง อ.บ้านโฮ้ง จ.ลำพูน	
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๐๗-๐๒๔	อัญชันขาว	พืชสมุนไพร	มีลักษณะคล้ายอัญชันปกติแต่ดอกมีสีขาว	นิยมนำมาเข้ายา	๑๗๗ ม.๑๗ ต.บ้านโฮ้ง อ.บ้านโฮ้ง จ.ลำพูน	

๘-๕๕๑๐๓๐๑-๐๗-๐๒๕/๑	บอระเพ็ด / จุ่มจาลิง	พืชสมุนไพร	ใบคล้ายหัวใจ	นิยมนำมาทำยาสมุนไพร	๒๑๒ ม.๑๗ ต.บ้าน โฮ้ง อ.บ้านโฮ้ง จ. ลำพูน
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๐๗-๐๒๕/๒	บอระเพ็ด / จุ่มจาลิง	พืชสมุนไพร	จุ่มจาลิงเป็นไม้เถาเลื้อย เกาะไม้อื่น ลำต้นขรุขระ เป็นปุ่มปม มีรากอากาศ คล้ายเชือกเส้นเล็กๆ ห้อยลงมาเป็นสาย รส ขมจัด ใบเดี่ยวเรียงสลับ รูปหัวใจ	ใช้เป็นยารักษาแผลสดและตำทาน	๕๒ ม.๑๗ ต.บ้านโฮ้ง อ.บ้านโฮ้ง จ.ลำพูน
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๐๗-๐๒๖	ใบเตย	พืชสมุนไพร	ลำต้นสีเขียวใบยาว ปลายแหลมมีกลิ่นหอม เฉพาะตัว	ใช้ทำขนมและเป็นสมุนไพร	ม.๑๗ ต.บ้านโฮ้ง อ. บ้านโฮ้ง จ.ลำพูน
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๐๗-๐๒๗	ก้ามปู	พืชใช้เนื้อไม้	ใบเล็กเรียงกัน ดอกมีสี ชมพู	ใช้เนื้อไม้ทำเฟอร์นิเจอร์	๖๘/๑ ม.๑๗ ต.บ้าน โฮ้ง อ.บ้านโฮ้ง จ. ลำพูน
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๐๗-๐๒๘	ต้นสัก	พืชใช้เนื้อไม้	ลำต้นสูงใหญ่ใบสีเขียว ใหญ่มีขน	เอาไม้ใช้ทำเฟอร์นิเจอร์	๗๐ ม.๑๗ ต.บ้านโฮ้ง อ.บ้านโฮ้ง จ.ลำพูน

ทะเบียนพันธุ์สัตว์ในชุมชน

(ชื่อหมู่บ้าน ชุมชน แขวง) บ้านสันตติ์แต่่า
ตำบล/แขวง บ้านโฮ่ง อำเภอ/เขต บ้านโฮ่ง จังหวัด ลำพูน

การสำรวจครั้งที่ ๑ / ๒๕๖๕

ทะเบียนพันธุ์สัตว์ในชุมชน

(ชื่อหมู่บ้าน ชุมชน แขวง) บ้านสันตติบเต่า ตำบล/แขวง บ้านโฮ่ง อำเภอ/เขต บ้านโฮ่ง จังหวัด ลำพูน

รหัสพันธุ์สัตว์	ชื่อพื้นเมือง (ชื่อที่ท้องถิ่นนั้น เรียก)	ประเภท	ลักษณะเด่นของสัตว์	ข้อมูลภูมิปัญญา ท้องถิ่น	บริเวณที่พบ	หมายเหตุ
		(เช่น สัตว์น้ำ สัตว์ เลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ สัตว์ปีก ฯลฯ)	(เช่น ขนาด สี รูปร่าง ลำตัว ฯลฯ)	(เช่น เป็นอาหาร ยารักษาโรค เครื่องมือเครื่องใช้ ฯลฯ)	(ระบุ ชื่อหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด)	
๘-๕๕๑๐๓๐๑- ๐๑๗-๐๐๑	ปลานิล	สัตว์น้ำ	เป็นปลาน้ำจืด ลักษณะ พิเศษ ริมปากบนและ ล่างเสมอกัน ลำตัวมีสี เขียวปนน้ำตาล และ ครีบหางนั้นจะมีจุดสี ขาวและสีดำตัดขวาง ปลานิลมีนิสัยชอบอยู่ รวมกันเป็นฝูง ตาม แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง และทะเลสาบ ปรับตัวเข้ากับ สภาพแวดล้อมได้ดี สามารถแพร่พันธุ์วางไข่ ได้เองตามธรรมชาติ	เลี้ยงเพื่อบริโภค	๑๙๘ ม.๑๗ ต.บ้านโฮ่ง อ.บ้านโฮ่ง จ.ลำพูน	

๘-๕๕๑๐๓๐๑-๐๑๗-๐๐๒	ปลาทับทิม	สัตว์น้ำ	ปลาทับทิมเป็นปลาที่พัฒนาสายพันธุ์มาจากปลานิล มีคุณภาพของเนื้อที่หวาน นุ่ม และมีสีสวยงาม การพัฒนาและคัดเลือกสายพันธุ์ปลาทับทิมจนได้สายพันธุ์มีคุณภาพเนื้อปลาสูง มีคุณภาพของเนื้อปลาที่มีความหวานและนุ่ม	เลี้ยงเพื่อบริโภค	๑๙๘ ม.๑๗ ต.บ้านไธสง อ.บ้านไธสง จ.ลำพูน	
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๐๑๗-๐๐๓	ไก่ พันธุ์พื้นเมือง	สัตว์ปีก	ไก่ พันธุ์พื้นเมือง ตัวแม่จะมีขนสีดำ น้ำตาล หรือเทา หน้าดำ แข็งดำ หงอนหิน ตัวผู้จะมีสีส้มสวยงาม สีแดงขาว ดำ และทอง เป็นเอกลักษณ์ หงอนจะสวยสีแดง ตัวผู้จะมีเดือย	เลี้ยงเพื่อความสวยงาม	๑๑๔ ม.๑๗ ต.บ้านไธสง อ.บ้านไธสง จ.ลำพูน	
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๐๑๗-๐๐๔	ไก่ชน พันธุ์ พม่า	สัตว์ปีก	ลักษณะเด่น คือมีความดุ โบหน้ากลม ดวงตากลมสดใส หงอนหมูปหงอนชี้ หรือหัวจุก เนื้อแน่น มีแข้งเล็กแห้ง	เลี้ยงเพื่อความสวยงาม	๔๘ ม.๑๗ ต.บ้านไธสง อ.บ้านไธสง จ.ลำพูน	

ใบงานที่ ๘

เรื่อง การเก็บข้อมูลภูมิปัญญาในท้องถิ่น

๒๓. ข้อมูลทรัพยากรทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา

๑. สาขา.....สาขาการแพทย์แผนไทย.....ด้านผลิตภัณฑ์และการแปรรูป.....

ประเภท (สาขาเกษตรกรรม/ สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม / สาขาการแพทย์แผนไทย / สาขาการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม / สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน / สาขาสวัสดิการ / สาขาศิลปกรรม / สาขา
การจัดการองค์กร / สาขาภาษาและวรรณกรรม / สาขาศาสนาและประเพณี

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น.....สมุนไพรพื้นบ้าน.....

รหัสภูมิปัญญา.....๘-๕๕๑๐๓๐๑-๐๐๙.....

๒. เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น (นาย / นาง / นางสาว / ชุมชน / กลุ่ม)

.....นางมาลัย วงศ์อำนาจ.....

บ้านเลขที่ ๑๐๑ หมู่ที่ ๑๗ ตำบล/แขวง บ้านโฮ้ง อำเภอ/เขต บ้านโฮ้ง จังหวัด ลำพูน.....

รหัสไปรษณีย์ ๕๑๑๓๐ โทรศัพท์ ๐๘๓- โทรสาร.....

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (GIS) X:.....N.๑๘° ๒๐' ๙.๗๖๙" Y:.....E.๙๘° ๔๙' ๒.๕๖๓".....

E-mail address:.....

๓. ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

☐ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านพืช	☒ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านผลิตภัณฑ์และการแปรรูป
☐ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสัตว์	☐ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร
☐ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านประมง	☐ อื่นๆ

๔. จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

สมุนไพรแต่ละชนิดที่นำมาแปรรูปล้วนแต่หาได้ในชุมชน และยังพัฒนาสูตรต่างๆให้เข้ากับในยุคปัจจุบันที่
มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโคโรนาไวรัส-๑๙ ซึ่งยังอิงตามสรรพคุณของสมุนไพรชนิดนั้นๆอยู่

๕. รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ศูนย์การเรียนรู้สมุนไพรพื้นบ้าน บ้านสันตติเต่า ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน ตั้งอยู่ที่
บ้านเลขที่ ๑๐๑ หมู่ที่ ๑๗ บ้านสันตติเต่า ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูนจัดตั้งขึ้น เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑

โดยมี นางมาลัย วงศ์อำนาจเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้เยาวชนในพื้นที่และผู้สนใจทั่วไปได้เรียนรู้ว่าพืชผักสมุนไพรใกล้ตัวมีอยู่ทั่วไปในชุมชนนั้นมีประโยชน์ต่อร่างกายและสามารถนำมาประกอบอาหารที่บ้านรับประทานได้หลายหลายรูปแบบสามารถทดแทนการรับประทานยาแผนปัจจุบันได้แต่ แต่ในช่วงเวลาที่ผ่านมานั้นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ยังเป็นแบบลองผิดลองถูกไม่ประสบความสำเร็จอย่างที่คาดหวังไว้คนในชุมชนส่วนใหญ่ยังคงให้ความสำคัญกับการรักษาการเจ็บป่วยเล็กน้อยด้วยยาแผนปัจจุบันอยู่ ทั้งๆที่ในชุมชนมีความรู้ภูมิปัญญาอยู่มากมายในการนำมาดูแลสุขภาพของคนในชุมชนเช่นความรู้เรื่องการแก้ไขปัญหาลูกสุนัขป่วยเบื้องต้นจากโรงพยาบาลบ้านโองความรู้ด้านสมุนไพรจากภูมิปัญญาจากหมอพื้นบ้านมี มีศูนย์การเรียนรู้สมุนไพรพื้นบ้านโดยแพทย์แผนไทยหากมีการจัดการความรู้ต่างๆที่มีอยู่ในชุมชนให้เหมาะสมและนำมาดูแลสุขภาพของคนในชุมชนเอง ผ่านกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องวิธีการบริโภคผักพื้นบ้านอาหารพื้นเมืองของคนในหมู่บ้านสันตติบเต่าคงจะกลับมาอีกครั้งพร้อมทั้งเกิดการพัฒนาแนวทางการสนับสนุนให้เกิดการผลิตพืชผักพื้นบ้านของชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีอาหารพื้นบ้านสำหรับบริโภคที่พอเพียงและปลอดภัย อันจะส่งผลให้เกิดความมั่นคงด้านทางอาหารและคุณค่าของอาหารพื้นบ้านที่มีคุณค่าต่อสุขภาพของชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไปและจากสิ่งที่กล่าวมานี้ทำให้เพราะเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยเฉพาะเรื่องการกินการอยู่การเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตและทรัพยากรธรรมชาติ

ศูนย์การเรียนรู้สมุนไพรพื้นบ้านบ้านสันตติบเต่าเครือข่ายหมอฟันบ้าน หมอพื้นบ้านล้านนาอำเภอบ้านโฮ่งซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านการแพทย์แผนไทยแพทย์พื้นบ้านแบบองค์รวมโดยได้รับ โดยได้รับการจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ผ่านงบประมาณจากโครงการเชื่อมโยงบูรณาการองค์การพัฒนาเอกชนเพื่อพัฒนาศักยภาพเยาวชนด้านศิลปะวัฒนธรรมภูมิปัญญาจากโฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนาจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.๒๕๕๑ เชื่อมโยงกลุ่มชมรมเด็กและเยาวชนอำเภอบ้านโฮ่งดำเนินการผ่านกิจกรรมที่เป็นการสืบทอดองค์ความรู้จากเหล่าชาวบ้านหรือครูภูมิปัญญาต่างๆในอำเภอบ้านโฮ่งและมีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือของคนในชุมชนและเครือข่ายทุกภาคส่วน

เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๔ ศูนย์การเรียนรู้สมุนไพรพื้นบ้านบ้านสันตติบเต่าได้มีโอกาสทำวิจัยในหัวข้อ”การดูแลสุขภาพของชุมชนบ้านสันตติบเต่า”โดยประสานงานจากสถาบันวิจัยหรือศูนย์วิจัยเพื่อท้องถิ่น (สกว) เพื่อตอบโจทย์ประเด็นความมั่นคงด้านอาหารโดยตั้งเอาปัญหาด้านสุขภาพที่เกิดโรคต่างๆเช่น โรคความดันโลหิตสูงโรคเบาหวาน โรคมะเร็งเป็นต้นอันเนื่องมาจากปัญหาการบริโภคอาหารสำเร็จรูปอาหารขยะอาหารที่เจอปนสารเคมีโดยไม่ได้คำนึงถึงเส้นทางของอาหารเพราะในสังคมปัจจุบันการดำรงชีพจัดอยู่ในสังคมรีบเร่งคนในชุมชนคนในชุมชนส่วนใหญ่จึงขาดความคำนึงถึงเรื่องนี้ระยะเวลา ๑๖ เดือนที่ทีมวิจัยเป็นกลุ่มอสม.บ้านสันตติบเต่าเพราะทำงานด้าน สุขภาพให้คนในชุมชนได้ร่วมเก็บข้อมูลและพยายามปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตโดยการส่งเสริมให้คนในชุมชนหันมาปลูกพืชสมุนไพรไว้กินเองอันเป็นการได้รับประโยชน์จากพืชปลอดภัยได้สุขภาพและมีรายได้เกิดขึ้นมาในครอบครัวอีกด้วยมีการบูรณาการร่วมกับโรงพยาบาลบ้านโองและสำนักงานสาธารณสุขอำเภอบ้านโฮ่งเพื่อเข้ามาเป็นวิทยากรด้านสุขภาพร่วมด้วย ได้รับเชิญไปเป็นวิทยากรพิเศษสอนในสถาบันการศึกษาของชุมชนที่เคยเป็นศิษย์เก่าเช่นโรงเรียนบ้านห้วยห้าและได้รับเชิญไปเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการแปรรูปสมุนไพรเพื่อใช้แก้ปัญหาลูกสุนัขป่วยและแปรรูปเป็นรายได้เสริมทั้งในและนอกพื้นที่ เพื่อขยายผลสู่ชุมชนอื่นต่อไป

๖. การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ยังไม่เคยมีการเผยแพร่ / ใช้เฉพาะบุคคล
- เคยเผยแพร่เฉพาะในชุมชน
- มีการดูงานจากบุคคลภายนอก จำนวนครั้ง จำนวน.....คน
- มีการนำไปใช้ในพื้นที่เดียวกัน.....คน นอกพื้นที่.....คน
- อื่น ๆ (ระบุ).....

๗. ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมได้รับการถ่ายทอดมาจาก
.....เรียนรู้จากสถาบันแพทย์แผนไทย กระทรวงสาธารณสุข.....
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้พัฒนาและต่อยอด
แบบเดิม คือ
.....การนำพืช สมุนไพร ผักสวนครัวมารับประทานเพื่อรักษาโรคต่าง
การพัฒนาและต่อยอดคือ
.....เป็นการนำสมุนไพรพื้นบ้านหรือผักสวนครัวมารับประทานเพื่อรักษาอาการ โรคต่างๆ ทั้งนี้ยังมีการนำ
สมุนไพรมารักษาอาการเจ็บป่วยในยุคที่สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโคโรนาไวรัส ๒๐๑๙ โดยอิงจะ
สรรพคุณของสมุนไพรนั้นอยู่.....
- ภูมิปัญญาท้องถิ่น / นวัตกรรมที่คิดค้นขึ้นมาใหม่

๘. วัตถุดิบที่ใช้ในผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากภูมิปัญญา ซึ่งพื้นที่อื่นไม่มี ได้แก่

- ๑.ส้มจั้น.....
- ๒.เป้าน้อย.....
- ๓.โบลากาว.....
- ๔.พลับพลึง.....

หมายเหตุ : กรณีภูมิปัญญา ในแต่ละสาขา มีข้อมูล / ผู้รู้มากกว่า ๑ คน ขอให้เพิ่มเติมแบบฟอร์ม

ใบงานที่ ๘

เรื่อง การเก็บข้อมูลภูมิปัญญาในท้องถิ่น

๒๓. ข้อมูลทรัพยากรทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา

๑. สาขา.....สาขาเกษตรกรรม.....

ประเภท (สาขาเกษตรกรรม/ สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม / สาขาการแพทย์แผนไทย / สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม / สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน / สาขาสวัสดิการ / สาขาศิลปกรรม / สาขาการจัดการองค์กร / สาขาภาษาและวรรณกรรม / สาขาศาสนาและประเพณี

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น.....การทำถั่วเน่าแผ่น ถั่วเน่าแฉับ.....

รหัสภูมิปัญญา.....๘-๕๕๑๐๓๐๑-๑๗-๐๑๑.....

๒. เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น (นาย / นาง / นางสาว / ชุมชน / กลุ่ม)

.....นางดวงกมล ชูเหล็ก.....

บ้านเลขที่.....๓๖.....หมู่ที่.....๑๗.....ตำบล/แขวง.....บ้านโฮ้ง.....อำเภอ/เขต.....บ้านโฮ้ง.....จังหวัด.....ลำพูน.....

รหัสไปรษณีย์.....๕๑๑๓๐.....โทรศัพท์.....โทรสาร.....

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (GIS) X:.....N.๑๘° ๒๐' ๑๖.๕๒๖".....Y: E.๙๘° ๔๘' ๕๗.๖๘๘".....

E-mail address:.....

๓. ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

☐ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านพืช	☒ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านผลิตภัณฑ์และการแปรรูป
☐ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสัตว์	☐ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร
☐ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านประมง	☐ อื่นๆ

๔. จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

เป็นการถนอมอาหารที่นิยมมาช้านาน

๕. รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ถั่วเน่าเป็นผลผลิตจากถั่วเหลือง เพื่อเป็นการถนอมอาหารและสามารถนำมาเป็นเครื่องปรุงอาหารแทนกะปิ หรือ ปลาร้า ถั่วเน่าแผ่น เป็นภูมิปัญญาอย่างหนึ่งของคนในสมัยโบราณ ที่มีวิธีการกินอย่างง่ายแต่มีประโยชน์อาหารที่ปรุงจากถั่วเน่า เพราะทำให้รสชาติอาหารอร่อยกลมกล่อม หอมกลิ่นถั่วเน่า

๖. การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ยังไม่เคยมีการเผยแพร่ / ใช้เฉพาะบุคคล
- เคยเผยแพร่เฉพาะในชุมชน
- มีการดูงานจากบุคคลภายนอก จำนวนครั้ง จำนวน.....คน
- มีการนำไปใช้ในพื้นที่เดียวกัน.....คน นอกพื้นที่.....คน
- อื่น ๆ (ระบุ).....

๗. ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมได้รับการถ่ายทอดมาจาก
.....นางคำ ทะสุใจ.....
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้พัฒนาและต่อยอด
แบบเดิม คือ
.....
- การพัฒนาและต่อยอดคือ
.....

ภูมิปัญญาท้องถิ่น / นวัตกรรมที่คิดค้นขึ้นมาใหม่

๘. วัตถุประสงค์ที่ใช้ในผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากภูมิปัญญา ซึ่งพื้นที่อื่นไม่มี ได้แก่

- ๑.ถั่วเหลือง.....

หมายเหตุ : กรณีภูมิปัญญา ในแต่ละสาขา มีข้อมูล / ผู้รู้มากกว่า ๑ คน ขอให้เพิ่มเติมแบบฟอร์ม

วาดภาพประกอบ

บันทึกข้อมูลโดยหน่วยงาน เจ้าหน้าที่สำรวจงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น สังกัด เทศบาลตำบลบ้านโฮ้ง
วัน/เดือน/ปี.....๕/๕/๒๐๒๒..๗:๒๘:๓๕.....

ทะเบียนภูมิปัญญาในชุมชน

(ชื่อหมู่บ้าน ชุมชน แขวง) บ้านสันตติ์แต่่า.....
ตำบล/แขวง บ้านโฮ้ง อำเภอ/เขต บ้านโฮ้ง จังหวัด ลำพูน

การสำรวจครั้งที่ ๑ /๒๕๖๕

ทะเบียนภูมิปัญญาในชุมชน

(ชื่อหมู่บ้าน ชุมชน แขวง) บ้านสันตติเต่า ตำบล/แขวง บ้านโสัง อำเภอ/เขต บ้านโสัง จังหวัด ลำพูน

รหัสภูมิปัญญา	ชื่อภูมิปัญญา	สาขา	เจ้าของภูมิปัญญา	จุดเด่นของภูมิปัญญา	ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	บริเวณที่พบ (ระบุ ชื่อหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด)	หมายเหตุ
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๑๗-๐๐๙	สมุนไพรพื้นบ้าน	สาขาการแพทย์แผนไทย	มาลัย วงศ์อำนาจ	สมุนไพรแต่ละชนิดที่นำมาแปรรูปล้วนแต่หาได้ในชุมชน และยังพัฒนาสูตรต่างๆให้เข้ากับในยุคปัจจุบันที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโคโรนาไวรัส-๑๙ ซึ่งยังอิงตามสรรพคุณของสมุนไพรชนิดนั้นๆอยู่	เป็นการประยุกต์ใช้สมุนไพรพื้นบ้านมาใช้เป็นยารักษาโรคต่างๆ	๑๐๑ หมู่ที่ ๑๗ บ้านสันตติเต่า ต.บ้านโสัง อ.บ้านโสัง จ.ลำพูน	
๘-๕๕๑๐๓๐๑-๑๗-๐๑๑	ด้านผลิตภัณฑ์และการแปรรูป	สาขาเกษตรกรรม	ดวงกมล ชูยหลวง	เป็นการถนอมอาหารที่นิยมมาช้านาน	ถั่วเน่าเป็นการถนอมอาหาร และสามารถนำมาปรุงรสในการประกอบอาหาร เป็นภูมิปัญญาของคนสมัยโบราณ มีประโยชน์ทางโภชนาการ มีรสชาติกลมกล่อม กลิ่นเฉพาะตัว	๓๖ หมู่ที่ ๑๗ บ้านสันตติเต่า ต.บ้านโสัง อ.บ้านโสัง จ.ลำพูน	